

TOMISLAV BRAJNOVIĆ, "NULTA TOČKA"

NATAŠA IVANČEVIĆ □ Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka

Tema Međunarodnog dana muzeja *Muzeji - spone kultura*, upućuje na bitnu zadaću muzeja 21. stoljeća - na njegovanje interkulturalnosti, dijalog među civilizacijama i različitim kulturama te na suradnju među različitim konfesijama u očuvanju i izgradnji identiteta u globaliziranom svijetu. Tema otvara brojne mogućnosti interpretacije, bilo društveno-političkih, vjerskih, ideoloških ili drugih tema. Tomislav Brajnović hrvatski je suvremeni umjetnik srednje generacije koji u svojim radovima dosljedno kritički promišlja pojave i anomalije suvremenog društva i beskompromisno propituje položaj i ulogu umjetnosti, institucija u kulturi, religije, politike i društvenih struktura moći.

Na izložbi priređenoj u Malom salonu u Rijeci (18. svibnja 2005. - 10. lipnja 2005.) prikazani su videoradovi *Drveni anđeo*, *Buddhas of Bamiyan* i *Pregate per la pace*. Svi imaju zajedničku poveznicu - cilj im je upozoriti na štetnost i opasnost obožavanja slika, ikona u smislu idolatrije, odnosno idolopoklonstva u kojemu slijepo obožavanje postaje samo sebi svrhom pa zaustavlja dublje poniranje u vjeru i izravnu vezu s Bogom. U Starom zavjetu napisano je da nijedna slika ne može naslikati božansku narav. Postojeće slike vjernicima su davale pogrešan dojam da poznaju ono što je nespoznatljivo pa je štovanje slike bilo zabranjeno. Vjerske i političke kontroverzije o štovanju ikona, kulminirale su u 8. stoljeću pod nazivom ikonoklazam. O razmjeru sukoba ikonoklazama i ikonodula¹ govori i to da je, kao pobuna protiv štovanja ikona izbio Križarski rat koji je poprimio fanatičnu okrutnost.

Brajnović u ljudskoj potrebi da vizualizira Boga vidi jedan od oblika neprihvatanja Božjih zakona, što je u konačnici izvorom sukoba, raskola Crkve, ratova i razaranja. U tome prepoznaje i negativnu ulogu umjetnosti koja je uvelike težila stvaranju sakralnih likovnih prikaza, pa je time poticala (namjerno ili ne) udaljavanje od Boga. Stoga zagovara povratak na početnu poziciju, postizanje *nulte točke*² i djelovanje u suglasju s Božjim zakonima. Brajnović svoje stavove izražava akcijom, pa svi videoradovi prikazuju proces i rezultat te akcije. Otuda simbolično spaljivanje glave drvene antike skulpture anđela (*Drveni anđeo*), uništavanje ilustracija iz Biblije (*Buddhas of Bamiyan*) i razbijanje tanjura s likovima povijesnih ličnosti (*Pregate per la pace*). Sve su to paradigme ikonoklastičnog ponašanja.

U svojim djelima Brajnović izražava radikalni osobni stav i specifični individualno-anarhistički koncept koji programatski tumači, a s kojim se mnogi neće složiti. Vjerske kontroverzije utjecale su na nastanak serije radova od 1998. do danas (*Shizma-mobil*, *Otkrovenje*, *Teatar zločina*, *Hram mrtvih bogova*, *Obelisk*, *Arbre Magique*). Ekscesni način djelovanja i ekstatične utopije što ih primjenjuje svojstvene su avangardnim metodama kojima je cilj provokacija i destrukcija vrijednosti tradicionalne umjetnosti, oficijelne kulture i društva te uspostavljanje novih odnosa.

Tijekom izložbe Brajnović je održao javno predavanje o svom radu s projekcijama, a zvučni zapis pohranjen je na CD nosaču. Tiskan je dvojezični katalog s ilustracijama u boji, a za zbirku multimedije otkupljeni su svi videoradovi koji su prikazani na izložbi.

TOMISLAV BRAJNOVIĆ, "ZERO POINT"

The topic of International Museum Day - *Museums Bridging Cultures* - refers to the essential assignment of the 21st century museum - the cultivation of interculturalness, of a dialogue among civilisations and cultures, and collaboration among confessions in the preservation and development of identity in the globalised world. This article gives a review of an exhibition of Croatian contemporary artist of the middle generation, Tomislav Brajnović, who has in his works given a consistent and critical consideration of the phenomena and anomalies of contemporary society, and uncompromisingly tests out the role and position of art, institutions in culture, religion, politics and social power structures.

sl.1.-4. Tomislav Brajnović: *Pregate per la pace*, 2005.

sl.5.-7. Tomislav Brajnović: *Buddhas of Bamiyan*, 2003.

Videoradovi su prikazani u Malom salonu u Rijeci (18.5.-10.6.2005.)

1 Ikonoduli su smatrali da se slike smiju štovati, ali ne one same, već putem njih onaj koga predočuju.

2 Pojam nulte točke posudio je od oca Marčela, a odnosi se na tekst I umjetnici na nultoj točki - od makro idola do mikro esencija - od talismana do čipa - od drvene marije do drvene maternice Marčela Brajnovića, objavljen u katalogu izložbe *Peto evanđelje*, Galerija suvremene umjetnosti, Celje, 2005.